

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIAM TEISMUI

Gedimino pr. 53, LT-01104 Vilnius

Pareiškėjas: Seimo narių grupė

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

Pareiškėjų atstovai:

Seimo narys Julius Sabatauskas

Seimo narys Jurgis Razma

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

Ginčijamą aktą priėmusi valstybės institucija:

Lietuvos Respublikos Seimas

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

PRAŠYMAS

IŠTIRTI TEISĖS AKTŲ ATITIKIMĄ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2019 m. rugpjūčio 22 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo statuto 198 straipsnyje *Įgaliojimų Vyriausybei suteikimas iš naujo* įtvirtintos šios nuostatos:

„1. Kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, Vyriausybė iš naujo turi gauti Seimo įgaliojimus. Priešingu atveju Vyriausybė turi atsistatydinti.

2. Įgaliojimams iš naujo gauti Ministras Pirmininkas turi pristatyti naujai paskirtą ministrą ne vėliau kaip per 7 dienas po to, kai buvo padarytas paskutinis ministrų pakeitimas, viršijantis pusę visų ministrų skaičiaus, Seimo sesijos metu arba per 7 pirmąsias kitos Seimo sesijos dienas, jeigu toks pakeitimas buvo padarytas tarp sesijų, ir pateikti Vyriausybės programos pakeitimus, jeigu jų buvo padaryta.

3. Pristatymo metu Seimo nariai gali užduoti klausimų Ministrui Pirmininkui ir naujai paskirtam ministrui (iš viso iki 30 minučių).

4. Jeigu pateikiami Vyriausybės programos pakeitimai, svarstymas tęsiamas šio statuto 194 ir 195 straipsniuose nustatyta tvarka.

5. Priešingu atveju iš karto po ministro pristatymo rengiama diskusija, po kurios Seimas gali balsuoti dėl įgaliojimų Vyriausybei suteikimo arba nutarti perduoti klausimą svarstyti komitetams ir frakcijoms, bet ne ilgiau kaip 7 dienas.

6. Seimo posėdyje diskusija rengiama po to, kai pateikiamos komitetų ir frakcijų išvados, bet ne vėliau kaip po savaitės ir dėl įgaliojimų suteikimo Vyriausybei balsuojama išklauius papildomą Ministro Pirmininko pranešimą (iki 30 minučių)“.

Panašios taisyklės pirmą kartą buvo įtvirtintos Seimo statute 1995 m. birželio 28 d. ir įsigaliojo 1995 m. liepos 14 d., o dabartinė Seimo statuto 198 straipsnio redakcija buvo priimta 1998 m. gruodžio 22 d. ir įsigaliojo 1999 m. vasario 1 d.

Lietuvos Respublikos Prezidentas 2019 d. rugpjūčio 7 d. dekretu Nr. 1K-40 patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudėtį, kurioje, skaičiuojant nuo įgaliojimų šiai Vyriausybei suteikimo Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ dienos, pasikeitė daugiau kaip pusė ministrų.

Seimas, vadovaudamasis minėtu Statuto 198 straipsniu, 2019 m. rugpjūčio 20 d. priėmė protokolinį nutarimą Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“, kuriame buvo nustatyta:

„Suteikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei įgaliojimus iš naujo pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą.“

Dalis Seimo narių prieštaravo tokiam naujų įgaliojimų Vyriausybei suteikimo būdai ir teigė, kad turi būti iš naujo teikiama Seimui svarstyti ir tvirtinti Vyriausybės programa.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1998 m. sausio 10 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ išsamiai išaiškino kai kurių su įgaliojimų Vyriausybei suteikimu susijusių nuostatų prasmę.

Šiame nutarime Konstitucinis Teismas išaiškino Konstitucijos nuostatas ir procedūras, kurios atliktinos naujai išrinktam Respublikos Prezidentui pradėjus eiti pareigas ir Vyriausybei gražinus Prezidentui įgaliojimus pagal Konstitucijos 92 straipsnio ketvirtąją dalį.

Šiame nutarime Konstitucinis Teismas išaiškino šią ir kitas Konstitucijos nuostatas, išskirdamas dvi skirtingas teises situacijas su skirtingomis teisinėmis pasekmėmis:

- 1) Vyriausybės atsistatydinimas;
- 2) Vyriausybės įgaliojimų gražinimas.

Vyriausybės *atsistatydinimas* Konstitucijoje numatytas šiais atvejais:

- 1) po Seimo rinkimų, kai sudaroma nauja Vyriausybė (Konstitucijos 101 straipsnio trečiosios dalies 4 punktą);

2) kai Seimas du kartus iš eilės nepritaria naujai sudarytos Vyriausybės programai (Konstitucijos 101 straipsnio trečiosios dalies 1 punktas);

3) kai Ministras Pirmininkas atsistatydina ar miršta (Konstitucijos 101 straipsnio trečiosios dalies 3 punktas);

4) kai Seimas visų Seimo narių balsų dauguma pareiškia nepasitikėjimą Vyriausybe ar Ministru Pirmininku (Konstitucijos 101 straipsnio trečiosios dalies 2 punktas);

5) kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, tačiau tik tuo atveju, jei Vyriausybė iš naujo negauna Seimo įgaliojimų veikti (Konstitucijos 101 straipsnio antroji dalis);

6) išrinkus Respublikos Prezidentą ir jam pradėjus eiti pareigas, tačiau tik tuo atveju, jei Vyriausybė iš naujo negauna Seimo įgaliojimų veikti (Konstitucijos 92 straipsnio ketvirtoji dalis).

Vyriausybei atsistatydinus šios institucijos nebelieka ir sudaroma nauja Vyriausybė. Tai labai akivaizdu po Seimo rinkimų: Respublikos Prezidentas, rinkimus laimėjusių ir susitarusių sudaryti koaliciją politinių jėgų pritarimu, paskiria Ministrą Pirmininką, Ministro Pirmininko teikimu tvirtina Vyriausybės sudėtį.

Ministro Pirmininko kartu su valstybės vadovu suformuota Vyriausybė parengia savo veiklos programą ir teikia Seimui.

Ši naujai sudaryta Vyriausybė pradeda veikti tik tada, kai Seimas pritaria jos programai (Konstitucijos 92 straipsnio penktoji dalis).

Vyriausybės *įgaliojimų Respublikos Prezidentui gražinimas* Konstitucijos 92 straipsnio ketvirtojoje dalyje numatytas dviem atvejais:

1) po Seimo rinkimų;

3) išrinkus Respublikos Prezidentą.

Dėl Vyriausybės įgaliojimų gražinimo po Seimo rinkimų teisinė situacija yra visiškai aiški, kadangi, sudarius naują Vyriausybę, buvusioji atsistatydina (Konstitucijos 101 straipsnio trečiosios dalies 4 punktas).

; Dėl Vyriausybės įgaliojimų gražinimo išrinkus Respublikos Prezidentą teisinė situacija išsamiai išaiškinta minėtame Konstitucinio Teismo 1998 m. sausio 10 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Konstitucinis Teismas *inter alia* pažymėjo, kad „Konstitucijos 84, 92 ir 101 straipsnių turinio analizė leidžia teigti, kad toks įgaliojimų gražinimas nesuponuoja Vyriausybės atsistatydinimo. Antraip Konstitucijoje būtų tiesiogiai nurodyta, kad po Respublikos Prezidento rinkimų Vyriausybė gražina savo įgaliojimus ir atsistatydina. Gražinusi įgaliojimus, Vyriausybė išlieka legitimi. <...> Seimui pritarus Ministro Pirmininko kandidatūrai ir Respublikos Prezidentui paskyrus Ministrą Pirmininką bei patvirtinus jo pateiktos Vyriausybės sudėtį, jeigu nepasikeitė daugiau kaip pusė ministrų, tai reikštų, kad Vyriausybė yra iš naujo gavusi įgaliojimus veikti.“

Šiuo atveju Konstitucinio Teismo doktrinoje neužsimenama apie jokiais papildomas procedūras, kurios būtų susijusios su Vyriausybės programos persvarstymu ir pertvirtinimu.

Minėta, kad Seimas, vadovaudamasis Seimo statuto 198 straipsniu, 2019 m. rugpjūčio 20 d. priėmė protokolinį nutarimą Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“, kuriuo suteikė Lietuvos Respublikos Vyriausybei įgaliojimus iš naujo.“

Toks nutarimas priimtas dėl to, kad naujai išrinktam Respublikos Prezidentui pradėjus eiti pareigas ir Konstitucijoje nustatyta tvarka paskyrus Ministrą Pirmininką, tvirtinant jo pateiktą Vyriausybės sudėtį pasikeitė daugiau kaip pusė ministrų, skaičiuojant nuo įgaliojimų šiai Vyriausybei suteikimo Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Kaip turi būti įgyvendinama Konstitucijos 101 straipsnio antrosios dalies norma „Kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, Vyriausybė turi iš naujo gauti Seimo įgaliojimus“, Konstitucijoje neaptarta.

Įgaliojimų iš naujo gavimo procedūra numatyta Seimo statuto 198 straipsnyje, kuriame įtvirtinta, kad Ministras Pirmininkas naujai paskirtą ministrą (ministrus) pristato Seimui, Seimo nariai Ministrui Pirmininkui ir naujai paskirtam ministrui (ministrams) gali užduoti klausimų, rengiama diskusija, po kurios Seimas gali balsuoti dėl įgaliojimų Vyriausybei suteikimo arba nutarti perduoti klausimą svarstyti komitetams ir frakcijoms. Šiuo atveju Seimo statute nėra įtvirtinta, kad Seimas, balsuodamas dėl įgaliojimų suteikimo Vyriausybei iš naujo, tai turi daryti Vyriausybės programos tvirtinimo teisine forma.

Minėtame Seimo statuto 198 straipsnyje yra numatyta galimybė svarstyti Vyriausybės programos pakeitimus, tačiau tik tuo atveju, jeigu Vyriausybė juos siūlo daryti. Kitu atveju Seimo statute iš karto numatytas balsavimas dėl įgaliojimų Vyriausybei suteikimo iš naujo.

Taigi iškyla klausimas, ar yra esminis konstitucinis skirtumas tarp Vyriausybės įgaliojimų gavimo iš naujo Seime naujai išrinktam Respublikos Prezidentui pradėjus eiti pareigas ir Vyriausybėje pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų.

Konstitucinio Teismo 1998 m. sausio 10 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ pažymėta, kad „Vyriausybės veikla grindžiama Seimo, pritarusio jos programai, pasitikėjimu. Vyriausybės programa yra privaloma atitinkamai Vyriausybei visą jos įgaliojimų laiką. Nauja Vyriausybė, prašydama įgaliojimų veikti, pateikia Seimui svarstyti savo programą. Seimas, pritardamas Vyriausybės programai, pasitikėjimą Vyriausybe iš principo išreiškia savo įgaliojimų laikui“.

Priimant Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinį nutarimą Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ Seimas išreiškė pasitikėjimą tai pačiai, Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio vadovaujamai Vyriausybei, tik su dalimi pakeistų ministrų. Tai reiškia, kad liko dirbti ta pati Vyriausybė, kurios programa buvo patvirtinta Seimo

2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82, o Vyriausybė nesiūlė daryti šios programos pakeitimų.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Konstitucijos 92 straipsnio penktojoje dalyje nustatyta, kad įgaliojimus veikti pritariant programai gauna nauja, o ne Seimo pasitikėjimą jau turinti Vyriausybė.

Minėjome, kad nauja Vyriausybė formuojama tiek po Seimo rinkimų, tiek Vyriausybei atsistatydinus kitais Konstitucijoje numatytais pagrindais Seimo kadencijos metu. Bet kuriuo atveju tai yra *nauja* Vyriausybė, kuri gauna įgaliojimu veikti po to, kai Seimas pritaria jos programai.

Priimant Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinį nutarimą Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ Vyriausybė nebuvo atsistatydinusi, toliau veiklą vykdo ta pati to paties Ministro Pirmininko vadovaujama Vyriausybė, kurioje tik buvo padaryti ministrų pakeitimai.

Ministrų pakeitimai veikiančioje Vyriausybėje vykdomi Respublikos Prezidentui Ministro Pirmininko teikimu atleidus ministrą ir paskyrus naują. Seimas, pritaręs Vyriausybės programai ir taip suteikęs įgaliojimus veikti, toliau ministrų pasikeitimuose nedalyvauja, todėl, kai Vyriausybėje pasikeičia daugiau pusė ministrų, visiškai logiška, kad tokia Vyriausybė turi pasitikrinti, ar ja pasitiki Seimo dauguma, tai yra, ar ji ir toliau pajėgs vykdyti jau patvirtintą Vyriausybės programą, todėl turi gauti atitinkamus įgaliojimus iš naujo.

Šiuo aspektu svarbu paminėti ir tai, kad konstitucinės doktrinos prasme iškiltų ir kitas klausimas: jeigu Vyriausybės įgaliojimų gavimą iš naujo pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų susietume su reikalavimu teikti Seimui pritari Vyriausybės programai, ar tokiu atveju, jai pritarus, nekiltų klausimas dėl Ministro Pirmininko ir visų kitų ministrų, tai yra ne tik naujai paskirto (paskirtų), priesaikos pagal Konstitucijos 93 straipsnį.

Be to, tokiu atveju kiltų dar vienas klausimas, ar balsavimas dėl Vyriausybės programos kaip būdas gauti įgaliojimus iš naujo vyktų supaprastinta tvarka, ar tai turėtų ir galėtų vykti pagal bendrą tvarką, tai yra du kartus teikiant programą pritarimui. Tokiu atveju iškiltų kolizija tarp Konstitucijos 101 straipsnio antrosios dalies ir to paties straipsnio trečiosios dalies 1 punkto.

Taigi Konstitucijoje įgaliojimų gavimo iš naujo pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų procedūros neapertos, jos išsamiai neišaiškintos ir Konstitucinio Teismo 1998 m. sausio 10 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, todėl kyla klausimas, ar Seimo statuto 198 straipsnyje aptartos taisyklės neprieštarauja Konstitucijai.

Nuo atsakymo į šį klausimą priklauso ir kitas klausimas, ar Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinis nutarimas Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ neprieštarauja Konstitucijai.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 105 ir 106 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 63, 64 ir 65 straipsniais,

prašome ištirti:

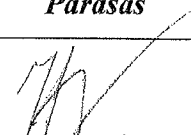
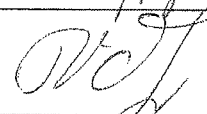
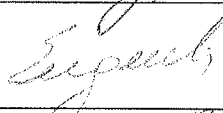

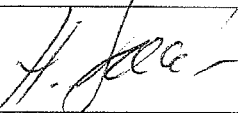

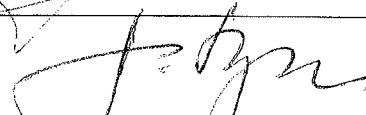
1) ar Lietuvos Respubliko Seimo statuto 198 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 92 straipsnio penktajai daliai ir 101 straipsnio antrajai daliai;

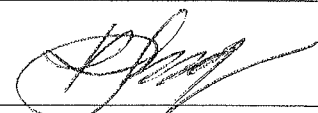

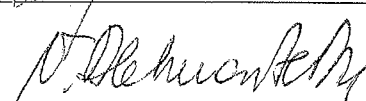

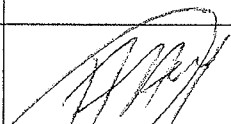
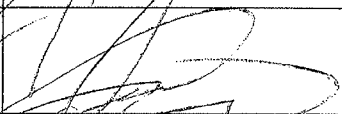

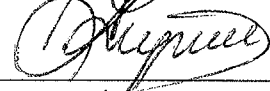
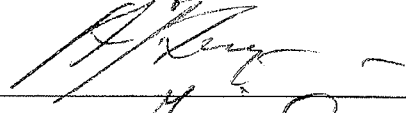
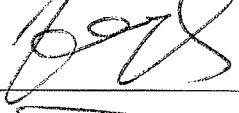
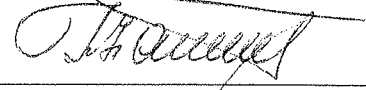
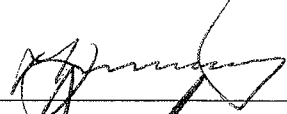

2) ar Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinis nutarimas Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 92 straipsnio penktajai daliai ir 101 straipsnio antrajai daliai.

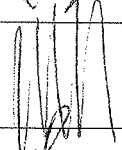
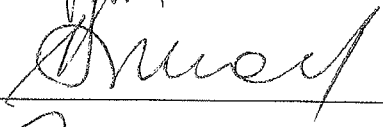

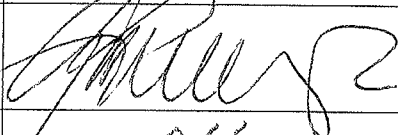
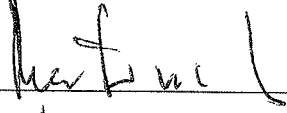
PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respubliko Seimo statuto 198 straipsnio (ginčijamos nuostatos) tekstas.
2. Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinio nutarimo Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ (ginčijamos nuostatos) tekstas.

Seimo nariai:

Nr.	Vardas, pavardė	Parašas
1	Jurgis Razma	
2	Viktorija Čmilytė-Nielsen	
3	Eugenijus Geležinskas	
4	Virgilijus Alekna	
5	GINONAS GENTVILAS	
6	Algimantas Šalčius	
7	Julius Sabatauskas	
8	Algirdas Štala	

9	Lara Budbergytė	
10	Raura Popovici	
11	Linas Belys	
12	VILJA ALEKNAITĖ ABRAMIKIENĖ	
13	Kestutis Masulis	
14	AURINIS KEMONAITIS	
15	GINTARAI STOLBICINS	
16	Stasys Seelbaras	
17	Klaudie Navickas	
18	Edmundas Ruzinskas	
19	Vytautas Proszapski	
20	Andrius Kupcinskas	
21	Amvydas Ausseckas	
22	Sergejus Jovisa	
23	Treha Laate	
24	Antanas Madulys	
25	Andrius Navichas	

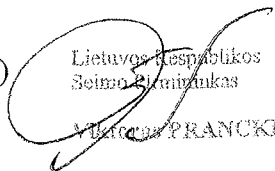
26	Laurynas Kasaitis	
27	Mindaugas Majauskas	
28	Ilupskė Bruocytė	
29	Renė Reputičiūtė	
30	Abelė Gedvilienė	
31	Justas Džiugelis	
32	Karolis Štarkavičius	
33	Leimundas Kankonys	
34	Audronė Štarkavičiūtė	
35		
36		

Tvirtinu Seimo narių parašus:

a) tvirtinamų parašų skaičius: *trisdešimtf keturi 34*

b) parašų tvirtinimo data *2019 08 22*

Seimo Pirmininkas (arba jo pavaduotojas)

Lietuvos Respublikos
Seimo Pirmininkas
Vilimas PRANCKIETIS